

CHWARAE A HAMDDEN PLANT – HYRWYDDO AGWEDD GYTBWYS

1. Weithiau caiff deddfau a rheoliadau iechyd a diogelwch eu cyflwyno fel rheswm dros beidio â chefnogi gweithgareddau hamdden a chwarae penodol y bydd plant a phobl ifainc yn eu dewis. Mae'r rhesymau am y camddealltwriaethau hyn yn amrywiol a niferus. Maent yn cynnwys ofn ymglyfreithiad neu erlyniad troseddol gan na chafodd y risg mwyaf dibwys ei ddileu. Gall y gwaith papur sydd ei angen beri rhwystredigaeth a chamddealltwriaeth ynghylch yr hyn sydd angen ei wneud i reoli risgiau sylweddol.
2. Bwriad y datganiad hwn yw cyfleu negeseuon eglur sy'n mynd i'r afael â'r camddealltwriaethau hyn. Yn y datganiad hwn, mae'r HSE yn egluro ei fod, fel corff rheolyddol, yn cydnabod buddiannau caniatáu i blant a phobl ifainc o bob oed a gallu gael cyfleoedd chwarae heriol.
3. Mae'r HSE yn llwyr gefnogol o ddarpariaeth chwarae ar gyfer pob plentyn mewn amrywiol amgylcheddau. Mae'r HSE yn deall ac yn derbyn fod hyn yn golygu y bydd plant yn aml yn dod ar draws amgylcheddau chwarae fydd, er eu bod yn cael eu rheoli'n dda, yn cynnwys elfen o risg ac, weithiau, beryglon posibl.
4. Mae'r HSE am sicrhau nad yw cambryderon am iechyd a diogelwch yn creu amgylcheddau chwarae sterilaidd, di-her ac o'r herwydd yn atal plant rhag ehangu eu dysg ac ymestyn eu doniau.
5. Mae'r datganiad hwn yn darparu darlun eglur, ar gyfer pob un sydd â rhan yn y gwaith o annog plant i chwarae, o safbwynt yr HSE ar y materion hyn. Mae'r HSE am annog ffocws ar reolaeth synhwyrol a chymesur o risgiau real¹ yn hytrach nag ar waith papur diangen. Mae priif ddiddordeb yr HSE mewn gwir risgiau sy'n codi'n sgîl tor-cyfraith difrifol a byddwn yn targedu ein hymchwiliadau ar y materion hyn.

Cydnabod buddiannau chwarae

Neges allweddol: 'Mae chwarae'n wych ar gyfer lles a datblygiad plant. Tra'n cynllunio a darparu cyfleoedd chwarae, y nod fydd nid dileu risg, ond pwysu a mesur y risgiau a'r buddiannau. Fydd yr un plentyn yn dysgu am risg os yw wedi ei lapio mewn gwllân cotwm'.

6. Mae'r HSE yn sylweddoli'n llwyr bod chwarae'n dod â'r byd yn fyw i blant. Mae'n darparu ar gyfer archwilio ac ennill dealltwriaeth o'u doniau; yn eu helpu i ddysgu a datblygu; ac yn eu cyflwyno i realaeth y byd y maent yn byw ynddo, sef byd sydd ddim yn rhydd o risg ond, yn hytrach, yn fyd ble y mae risg yn fythol bresennol. Mae'r cyfle i chwarae'n datblygu ymwybyddiaeth plentyn o risg ac yn ei baratoi ar gyfer bywyd i'r dyfodol.

¹ Mae'r Llysoedd wedi ei gwneud yn gwbl eglur, pan fydd y ddeddf iechyd a diogelwch yn cyfeirio at 'risgiau', nad yw'n ystyried risgiau sy'n ddbwys neu'n dybiedig. Nid yw'n fwriad i lethu cyflogwyr â phwysau sy'n gwbl afresymol (*R v Chargot (2009) 2 All ER 660 [27]*)

7. Fydd taro'r cydbwysedd cywir rhwng amddiffyn plant rhag y risgiau mwyaf difrifol a chaniatáu iddynt elwa o chwarae ddim yn rhwydd bob amser. Nid yw'n golygu dileu risgiau. Ac nid yw'n ymwneud â dulliau cymhleth o fesur risgiau a buddiannau chwaith. Yn ei hanfod, mae chwarae'n weithgaredd ddiogel a buddiol. Barn synhwyrol oedolion yw'r cyfan sydd ei angen, yn gyffredinol, i gael y buddiannau gorau ar gyfer plant tra'n sicrhau nad ydynt yn wynebu risgiau diangen. Wrth lunio'r farn yma, mae safonau diwydiannol fel EN 1176 yn cynnig meincnodau all fod o gymorth.

8. Bydd taro'r cydbwysedd cywir yn golygu:

- Pwysu a mesur risgiau a buddiannau pan yn dylunio a darparu gweithgareddau a chyfleoedd chwarae
- Canolbwyntio ar a rheoli'r risgiau mwyaf difrifol, a'r rheini sydd ddim o fudd i'r weithgaredd chwarae neu sydd ddim yn bosibl i'r defnyddiwr eu rhagweld
- Sylweddoli y gallai cyflwyno risg fod yn rhan o weithgareddau a chyfleoedd chwarae
- Deall nad dileu pob risg yw bwriad rheoli risg, a thrwy hynny dderbyn na ellir dileu'r posibilrwydd o anafiadau difrifol neu angeuol, er y dylid eu rheoli
- Sicrhau y caiff buddiannau chwarae eu profi'n llawn

9. Fydd taro'r cydbwysedd cywir ddim yn golygu:

- Bod rhaid i bob risg gael ei ddileu neu ei leihau'n barhaus
- Bod rhaid i bob agwedd o ddarpariaeth chwarae gael ei amlinellu mewn pentyrrau o waith papur, fel rhan o 'rwyd diogelwch' gamsyniol
- Y dylid defnyddio asesiadau manwl, sydd wedi eu hanelu ar gyfer gweithgareddau chwarae llawn risg, ar gyfer gweithgareddau risg isel
- Anwybyddu risgiau sydd ddim yn fuddiol neu'n rhan annatod o'r weithgaredd chwarae, megis risgiau sy'n bodoli oherwydd diffyg cynnal a chadw offer
- Na fydd camgymeriadau a damweiniau'n digwydd

Yr hyn y dylai rhieni a chymdeithas ei ddisgwyl oddi wrth ddarparwyr chwarae

Neges allweddol: 'Dylai'r rheini sy'n darparu cyfleoedd chwarae ganolbwyntio ar reoli gwir risgiau, tra'n sicrhau neu'n cynyddu'r buddiannau – ac nid ar y gwaith papur'.

10. Dylai darparwyr chwarae² ddefnyddio eu harbenigedd a'u barn eu hunain yn ogystal â barn eraill, ble fo'n briodol, er mwyn sicrhau bod yr asesiadau a'r rheoliadau arfaethedig yn gymesur â'r risgiau dan sylw.

11. Dylent gyfathrebu beth yw'r rheoliadau hyn, pam fod eu hangen a thrwy hynny sicrhau fod pawb yn canolbwyntio ar y risgiau sydd o bwys.

12. Mae'n bwysig bod trefniadau darparwyr yn sicrhau:

- Nad yw agweddau buddiol chwarae – a bod plant yn cael wynebu lefel o risg a her – yn cael eu lleihau'n ddiangen
- Bod asesiadau a barn yn canolbwyntio ar y risgiau real, ac nid ar y dibwys a'r tybiedig

² Play providers include those managing or providing play facilities or activities in parks, green spaces, adventure playgrounds, holiday playschemes, schools, youth clubs, family entertainment centres and childcare provision.

- Bod rheoliadau'n gymesur a, thrwy hynny, yn adlewyrchu lefel y risg
13. Er mwyn cynorthwyo gyda rheoli risgiau mewn modd synhwyrol a chymesur, cynhyrchodd y sector chwarae gyhoeddiad o'r enw *Managing Risk in Play Provision: Implementation Guide* sy'n cynnig arweiniad ar reoli risg mewn chwarae. Yr agwedd a geir yn y canllaw hwn yw y caiff risgiau a buddiannau eu hystyried ochr-yn-ochr â'i gilydd mewn asesiad risg-budd. Mae hyn yn cynnwys asesiad o'r risgiau fydd, tra'n ystyried buddiannau'r weithgaredd, yn sicrhau bod unrhyw ragofalon yn ymarferol a chymesur ac yn adlewyrchu lefel y risg. Mae'r HSE yn cefnogi'r canllaw hwn, fel agwedd synhwyrol tuag at reoli risg.

Os aiff pethau o le

Neges allweddol: 'Bydd damweiniau a chamgymeriadau'n digwydd yn ystod chwarae – ond bod ofn cael eich dwyn i gyfraith a chael eich erlyn bellach y tu hwnt i bob rheswm.'

14. Disgwylir i ddarparwyr chwarae ddelio â risg mewn modd cyfrifol, synhwyrol a chymesur. Mewn gwirionedd, mae damweiniau difrifol o unrhyw fath yn annhebyg iawn. Ar yr achlysur prin pan aiff pethau o le, bydd yn bwysig gwybod sut i ymateb yn gywir i'r digwyddiad ac i gynnal adolygiad cytbwys, agored.
15. Yn yr achosion mwyaf difrifol o fethu cyflawni eich dyletswydd, bydd erlyniad, yn gwbl gywir, yn dal i fod yn bosibilrwydd, ac ni ellir ei ddiystyru'n llwyr. Fodd bynnag, nid yw'r posibilrwydd yma'n golygu y dylai darparwyr chwarae ddileu hyd yn oed y risgiau mwyaf dibwys. Cyn belled â bod camau synhwyrol a chymesur wedi eu cymryd, mae'n annhebyg iawn y caiff y ddeddf iechyd a diogelwch ei thorri, neu y byddai er lles y cyhoedd i ddwyn erlyniad.

Medi 2012